

YENİDOĞULANLARDA AŞKAR OLUNAN XƏSTƏLİKLƏRİN RASTGƏLMƏ TEZLİYİNİN MÜQAYISƏLİ XARAKTERİSTİKASI (2017-2019-cu illər).

Əfəndiyeva M.Z., Ələsgərova S.M., Əliyeva A.M.
K.Y.Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutu.

Tədqiqatın məqsədi: 2017-2019-cu illərdə yenidoğulan uşaqlarda rast gəlmə patologiyaları müqayisəli təhlil etmək və onların rastgəlmə tezliyini dinamikada müəyyənləşdirməkdən ibarətdir. 2017-2019-cu illər müddətində şöbəyə 4962 yenidoğulan körpə daxil olmuşdur. Yenidoğulanlarda aşkar olunan perinatal patologiyaların müqayisəli təhlili göstərmişdir ki, mərkəzi sinir sisteminin zədələnmələri, tənəffüs sistemi xəstəlikləri və sarılıqlar xəstəliklər strukturunda aparıcı mövqə tutur. Vaxtında aparılan adekvat müalicə və düzgün təşkil olunan nutritiv dəstək yenidoğulan körpələrdə ölümün səviyyəsinin azalmasına səbəb ola bilər.

Açar sözlər: yenidoğulan, xəstəliklər, tezlik.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının statistik məlumatına əsasən 1990-cı ildən etibarən dünyada yenidoğulanların sağ qalmasında, onların yaşam göstəricilərində əhəmiyyətli dərəcədə irəliləyiş əldə edilmişdir. O cümlədən yenidoğulan körpələr arasında 1990-cı ildə 5 mln ölüm hadisəsi 2019-cu ildə 2,4 mln-a qədər azalmışdır. Yuxarıda qeyd olunanlara baxmayaraq körpə həyatının ilk 28 günündə ölüm riski və letallıq hələ də yüksək səviyyədə qalmaqdadır. Belə ki, dünya miqyasında 5 yaşa qədər uşaqlar arasında ölüm hallarının 47 %-i körpə həyatının birinci ayında baş verir ki, onun da 1/3-i doğuşdan sonrakı ilk gününə, 3/4-ü isə həyatın birinci həftəsinə təsadüf edir [1,2].

Doğuşdan sonra ilk 28 gün müddətində körpənin sağlamlığı, onun xəstəlikləri nəticəsində baş verən ölüm doğuş zamanı və doğuşdan sonrakı ilk günlərdə ixtisaslaşdırılmış tibbi yardımın zəruri səviyyədə olmaması ilə əlaqədardır [3,4].

Son ədəbiyyat məlumatlarına görə yenidoğulanlarda ölüm hallarının səbəbləri əksər hallarda vaxtından əvvəl doğuş, intranatal dövrün fəsadları (doğuş asfiksiyası və ya tənəffüsün olmaması), infeksiya və anadangəlmə inkişaf qüsurlarıdır. Müəyyən edilmişdir ki, hamiləlik zamanı ixtisaslaşdırılmış tibbi yardım alan, təlim keçən və ya beynəlxalq standartlara əməl edən qadınlarda uşağı itirmə ehtimalı 16%, vaxtından əvvəl doğulma ehtimalı isə 24%-ə kimi azalır [1,5,6]. Neonatal dövrdə uşaqlarda xəstələnmə riskinin və letallığın əhəmiyyətli dərəcədə azalması ixtisaslaşdırılmış tibbi yardımın, müalicə üsullarının daim təkmilləşməsini, qidalanmaya yeni yanaşma tələb edir.

Tədqiqatın məqsədi: 2017-2019-cu illərdə yenidoğulan uşaqlarda rast gəlmə patologiyaları müqayisəli təhlil etmək və onların rastgəlmə tezliyini dinamikada müəyyənləşdirməkdən ibarətdir.

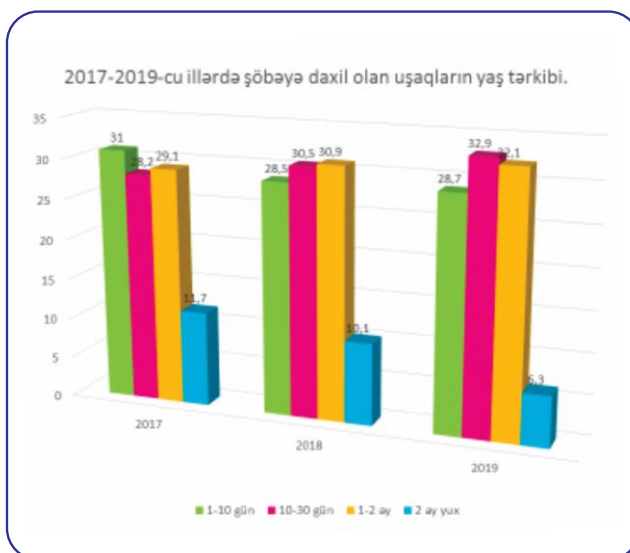
Tədqiqatın material və metodları: Şöbəyə Bakı şəhəri və rayonların doğum evlərindən, xəstəxanaların doğum şöbələrindən və perinatal mərkəzlərdən, uşaq poliklinikaları, həmçinin ETPI-nun göndərişi ilə xəstələr daxil olmuşdur.

2017-2019-cu illər ərzində şöbəyə 4962 yenidoğulan körpə daxil olmuşdur. Şöbədən keçən yenidoğulan körpələr bir qayda olaraq nevroloq, oftalmoloq, zərurət olduqda isə otolarinqoloq, cərrah, neyrocərrah, kardioloq, hematoloq, genetik, dermatoloq tərəfindən müayinə olunmuşlar. Klinik, paraklinik, biokimyəvi, seroloji, funksional-diaqnostik müayinələr (neyrosonoqrafiya, exokardioqrafiya, doplerografiya, daxili üzvlərin ultrasəs müayinəsi, rentgen müayinəsi, KT, MRT, EEG və s.) aparılmışdır. Diaqnozların qoyulmasında Xəstəliklərin 10-cu Beynəlxalq Təsnifatından istifadə edilmişdir.

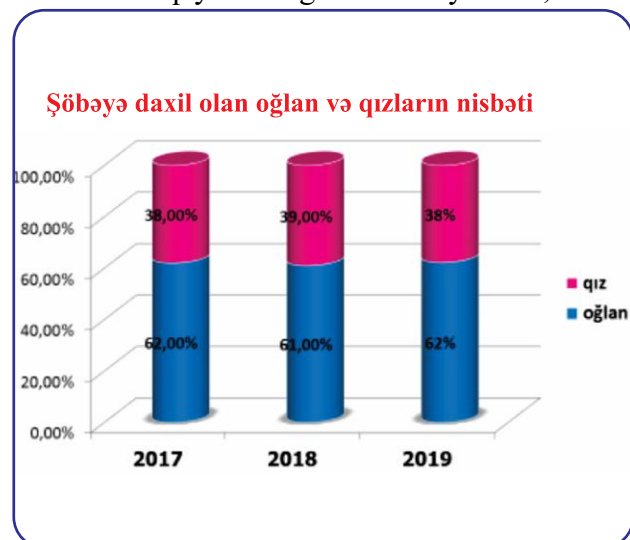
Tədqiqatın nəticələri və onların müzakirəsi:

2019-cu il ərzində şöbəyə 1676 xəstə (2018-ci ildə- 1600, 2017-ci ildə-1686 xəstə) daxil olmuşdur. Ümumiyyətlə keçən illərlə müqayisədə şöbəyə daxil olan xəstələrin sayında dinamikada artım-0,6% qeyd olunur.

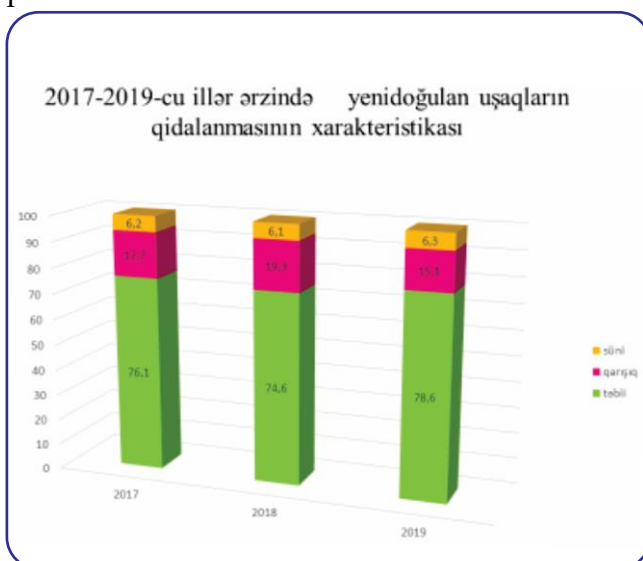
Şöbəyə daxil olan uşaqların yaş tərkibinə baxdıqda ötən illərdə olduğu kimi, 2019-cu ildə də xəstələr əsasən neonatal dövrdə daxil olmuşlar-61,6% təşkil etmişdir, 2018-ci ildə bu rəqəm 59,0 %, 2017-ci ildə 59,2 % olmuşdur.

Körpələrin 62,2 %-i (1044) oğlan, 37,8%-i (632) qızdır (2018-ci il müvafiq göstəricilər 60,9 % və 39,1 % təşkil etmişdir). Ötən illə müqayisədə oğlanların sayında 1,3% artma qeyd olunur.

Şöbədə müalicə alan yenidoğulanların qidalanmasına gəldikdə 2019-cu ildə ana südü ilə qidalanan yenidoğulanlar üstünlük təşkil etmişdir-78,6%, 2018-ci ildə 74,6 %, 2017-ci ildə 76,1% təşkil etmişdir. Buna səbəb analar arasında ana südünün üstünlüyünün, onun əhəmiyyətinin təbliğatının kifayət qədər aparılmasıdır.

Xəstələnmə strukturunda keçən illərdə olduğu kimi bu ildə də əsas yeri MSS-nin perinatal hipoksik işemik zədələnməsi tutmuşdur. 2019-cu ildə MSS-nin zədələnməsi diaqnozu 860 nəfərdə (51,3%) təyin edilib. Əsas diaqnoz kimi 118 (7,0 %) xəstədə müəyyən edilib. Baş beynə mədəcikdaxili I dərəcəli qansızma - 2019-cu ildə 80 xəstədə, 2018-ci ildə 74 xəstədə, 2017-ci ildə 79 xəstədə; II dərəcəli-2019-cu ildə 4 xəstədə, 2018-ci ildə 7 xəstədə, 2017-ci ildə 4 xəstədə; III dərəcəli -2019-cu ildə 3 xəstədə, 2018-ci ildə 6 xəstədə, 2017-ci ildə 1 xəstədə aşkar olunmuşdur. Müqayisəli təhlil göstərir ki, cari ildə mədəcikdaxili qansızmanın rastgəlmə tezliyi dəyişməz qalmışdır.

MSS-nin hipoksik-işemik və travmatik zədələnməsi, doğuş travması 2019-cu ildə-44 (2,6%), 2018-ci ildə-42 (2,6%), 2017-ci ildə-50 (2,9%) xəstədə müəyyən edilmişdir. Yenidoğulan uşaqların 2019-cu ildə-25 nəfərində, 2018-ci ildə-24 nəfərində, 2017-ci ildə-27 nəfərində kefalohematoma, 2019-cu ildə 3 xəstədə, 2018-ci ildə 7 xəstədə, 2017-ci ildə 7 xəstədə pleksit, 2019-cu ildə 11 xəstədə, 2018-ci ildə 9 xəstədə, 2017-ci ildə 14 xəstədə körpücük sümüyünün sınığı müəyyən edilmişdir. Xəstələr kompleks müayinə edilmişdir, cərrah, travmatoloq, nevroloq, neyrocərrah tərəfindən baxılmış və müvafiq müalicə almışlar.

Xəstələnmə strukturunda II yeri yuxatı tənəffüs yollarının xəstəlikləri tutmuşdur. 856 xəstədə tənəffüs yolu xəstəliyi qeyd olunub. Əsas diaqnoz kimi 762 xəstədə tənəffüs yollarının xəstəlikləri qoyulmuşdu. 2019-cu ildə yuxatı tənəffüs yollarının kəskin respirator infeksiyaları 35,0%, 2018-ci ildə 36,8%, 2017-ci ildə 34,6% təşkil etmişdir. 1,8 % azalma qeyd olunur.

Pnevmoniya diaqnozu ilə müalicə olunan xəstələrin sayı 2019-cu ildə 268 nəfər (15,9%), 2018-ci ildə 13,7 % olmuşdur, 2,2 % artma qeyd olunur. Pnevmoniya diaqnozu bütün hallarda rentgenoloji təsdiq edilmişdir. Körpələrdə kəskin intoksikasiya, tənəffüs çatmamazlığı, ürək damar çatmamazlığı və mikrosirkulyator pozğunluqlar qeyd olunmuşdur. Tənəffüs yollarının kəskin infeksiyası əksər hallarda bronx-obstruksiya sindromu- 130 xəstədə, hipertermik sindrom, neyrotoksikoz ilə müşayiət olunmuşdur. Yanaşı olaraq xəstələrdə kataral otit, kataral konyunktivit qeyd olunmuşdur.

2019-cu ildə şöbədən hiperbilirubinemiya diaqnozu ilə 638 uşaq keçmişdir ki, bu da 2018-ci illə müqayisədə 1% çoxdur. 2019-cu ildə onlardan 129 xəstəyə, 2018-ci ildə 109 xəstəyə, 2017-ci ildə-101 xəstəyə yenidoğulanın hemolitik xəstəliyi diaqnozu qoyulmuşdur. Neonatal sarılıq adı altında yenidoğulanın fizioloji sarılığı, uzanmış konyuqasion sarılıq, ana südü sarılığı və s. birləşdirilib. Neonatal sarılıqlar 2019-cu ildə-482 (28,7%), 2018-ci ildə -27,5%, 2017-ci ildə -20 % körpədə müəyyən edilib, ötən illərlə müqayisədə artım qeyd olunur.

2019-cu ildə şöbədən keçən körpələrdə sepsis diaqnozu 16 (0,9%) xəstədə (2018-ci və 2017-ci ildə 1,4 % xəstədə) müəyyən olunmuşdur ki, ötən illərlə müqayisədə azalma qeyd olunmuşdur. İrinli -iltihabi ocaqlardan: dərialtı abses-6 xəstədə (2018-ci ildə-2, 2017-ci ildə -1 xəstədə), ventrikulit-7 (2018-ci ildə-11, 2017-ci ildə -5 xəstədə), meningit-4 (2018-ci ildə-2, 2017-ci ildə -1 xəstədə), hematogen osteomielit-9 (2018-ci ildə-8, 2017-ci ildə -14 xəstədə) nəfərdə qeyd olunmuşdur.

Yerli irinli-iltihabi xəstəlik cari ildə 65 xəstədə (3,8%), ötən il 103 (6,4%) xəstədə müəyyən olunmuşdur.

2017-2019-cu illərdə aşkar olunan patologiyaların rastgəlmə tezliyi.

Patologiyalar	İllər		
	2017-ci il	2018-ci il	2019-cu il
MSS-nin hipoksik işemik zədələnmələri	1053 (62,4%)	902 (56,3%)	860 (51,3%)
Mədəcikdaxili qansızmalar	84 (4,9%)	87 (5,4%)	87 (5,1%)
I dərəcə	79	74	80
II dərəcə	4	7	4
III dərəcə	1	6	3
Doğuş travması	50(2,9 %)	42 (2,6%)	44 (2,6%)
Kefalohematoma	27	24	25
Pleksit	7	7	3
Körpücük sümüyünün sınığı	14	9	11
Bazu sümüyün sınığı	1	2	2
Üz sinirinin periferik parezi	-	-	3
Yuxarı tənəffüs yollarının kəskin respirator infeksiyaları	585 (34,6%)	590 (36,8%)	588 (35,0%)
Pnevmoniya	343 (20,3%)	220 (13,7%)	268 (15,9%)
Yenidoğulanlarda hiperbilirubinemiyalar	492 (29,1%)	593 (37%)	638 (38%)
Neonatal sarılıq	338 (20%)	441 (27,5%)	482 (28,7%)
Yenidoğulanların hemolitik xəstəliyi	101	109 (6,8%)	129 (7,6%)
Rezus uyğunsuzluğu üzrə	101 (5,9%)	25	37
Qrup uyğunsuzluğu üzrə	25	79	82
Rezus+ Qrup uyğunsuzluğu üzrə	72	5	10
İrsi enzimopatiya (Q-6-FDG defisiti)	4	22 (1,3%)	4 (0,2%)
Fetal hepatit	34 (1,8%)	20 (1,25%)	23 (1,3%)
Fetal hepatit	18 (1 %)		
Bətdaxili infeksiyalar	234	233 (14,5%)	200 (11,9%)
Sepsis	(13,8%)	23 (1,4%)	16 (0,9%)
Ventrikulit	24 (1,4%)	11	7
Meningit	5	2	4
İrinli artrit	1	7	6
Osteomielit	17	8	9
Dərialtı abses	14	2	6
Yerli irinli –iltihabi xəstəliklər	1	103 (6,4%)	65 (3,8%)
Omfalit	61 (3,6%)	5	3
Piodermiya	6	48	28
İrinli otit	22	9	2
İrinli konyuktivit	2	29	18
Sidik yollarının infeksiyası	16	11	13
Çənəaltı limfadenit	14	-	1
	-		

Yenidoğulanlar arasında aşkar olunan yanaşı patologiyalardan anemiya diaqnozu 2019-cu ildə 23,6% xəstədə, 2018-ci ildə 25,1% xəstədə, 2017-ci ildə 26,6% xəstədə aşkar olunmuşdur ki, ötən illərlə müqayisədə bu patologiyanın rastgəlmə tezliyində azalma qeyd olunur.

Bu illər ərzində uşaq cərrahiyyəsi şöbəsinə 42 xəstə aşağıdakı klinik diaqnozla köçürülüb: 22 - xəstə hipertrofik pilorostenoz, 4 xəstə-öd yollarının atreziası, 5 xəstə Hirsprung xəstəliyi, 2 xəstə - Ledd sindromu, 1 xəstə spina bifida, 1 xəstə hidrosefaliya, 1 xəstə-xaya burulması, 1 xəstə total kolonik aqanqlioz, 1 xəstə bağırsağ keçməməzliyi, 1 xəstə qida borusunun daralması, 1 xəstə boğulmuş qasıq yırtığı, 1 anusun atreziası, 1 sakrokoxsejal teratoma diaqnozu ilə.

Cədvəl 2.

2017-2019-cu illərdə aşkar olunan yanaşı patologiyaların rastgəlmə tezliyi.

№	Patologiyalar	İllər		
		2017-ci il	2018-ci il	2019-cu il
1	Anemiya	449 (26,6%)	402 (25,1%)	396 (23,6%)
2	Yenidoğulanların hemorragik xəstəliyi	4 (0,23%)	6(0,3%)	4 (0,2%)
3	Atopik dermatit	12 (0,7%)	10 (0,6%)	10 (0,5%)
4	Leyner xəstəliyi	3 (0,17%)	3 (0,18%)	2 (0,1%)
5	Anadangəlmə ixtioz	1 (0,06%)	1 (0,06%)	1 (0,05%)
6	Bullyoz epidermoliz	2 (0,1%)	1 (0,06%)	1 (0,05%)
7	Hipotrofiya I-III dərəcə	84 (4,9%)	65 (4,0%)	70 (4,1%)
8	Diabetik fetopatiya	5 (0,3%)	2 (0,1%)	2 (0,1%)
9	Qastroezofageal refluks xəstəliyi	40 (2,3%)	52 (3,2%)	53 (3,1%)
10	Stoma daşıyıcı	1 (0,06%)	3 (0,18%)	4 (0,2%)
11	Hipotireoz	3 (0,17%)	4 (0,2%)	10 (0,5%)
12	Pnevmtoraks	2 (0,1 %)	3 (0,18%)	4 (0,2%)

2019-cu ildə şöbəyə daxil olan 1676 xəstənin 207 nəfərində (12,3%) anadangəlmə inkişaf qüsurları müəyyən edilmişdir (2018-ci il-15,1%, 2017-ci ildə- 13,1%). Müqayisəli təhlil göstərir ki, anadangəlmə inkişaf qüsurlarının rastgəlmə tezliyində azalma qeyd olunur.

Ürək kameralarının və arakəsmələrinin anadangəlmə anomaliyaları (anadangəlmə ürək qüsurları) 2019-cu ildə 104 (6,2%) xəstədə (2018-ci ildə 123 xəstədə (7,6%)) aşkar olunub. Beləliklə, 2018-ci illə müqayisədə anadangəlmə ürək qüsurlarının aşkar olunmasında 1,4% azalma qeyd olunur.

2019-cu ildə 103 xəstədə (6,1 %), 2018-ci ildə-5,5 %, 2017-ci ildə 4 % xəstədə digər anadangəlmə inkişaf qüsuru aşkar olunub. Göründüyü kimi, son illərdə 2 % artım qeyd olunur. 2019-cu ildə aşağıdakı inkişaf qüsurları aşkar olunub: mikrocefaliya-2, döyənək cismin ageneziası- 2, Dendi-Uoker sindromu- 7 , beyin yarımkürələrinin hipoplaziası-1, meninqomielosel- 3, döyənək cismin ageneziası- 2, anadangəlmə hidrosefaliya-10, mikroqlossiya-1, mikroftalmiya-1, rudimentar qulaq seyvanı-1, qulaq keçəcəyinin olmaması-1, xoanaların

atreziası-2, sərt və yumşaq damağın defekti-9, üst dodağın bitişməməsi-2, böyrəyin ageneziası-3, anadangəlmə hidronefroz-4, böyrəyin polikistozu-1, hipospadiya-2, sidik kisəsinin ekstrasiası-1, kriptorxizm-1, ağciyərin ageneziası-1, anadangəlmə teleangioektatik mərmər dəri-1, dəri aplaziası-1, Pier-Roben sindromu-3, Daun sindromu -13, Şereşevski-Terner-1, yumşaq toxumaların hemangioması-1, qaraciyər daxili hemangioma-1, əyripəncəlik-1, artroqripoz-1, polidaktiliya-1, qabırğaların sinostozu-1, sindaktiliya-1, fəqərə cisimlərinin qüsurları-1 xəstədə.

Beləliklə, vaxtında doğulan yenidoğulanların patologiyası şöbəsindən 2017-2019-cu illərdə keçən uşaqların xəstəliklərinin müqayisəli təhlili göstərdi ki, mərkəzi sinir sisteminin zədələnmələri, tənəffüs yolu xəstəlikləri və sarılıqlar xəstəliklərin strukturunda aparıcı mövqe tutur. Perinatal patologiyaların erkən diaqnostikası, aparılan adekvat müalicə və düzgün təşkil edilən nutritiv dəstək yenidoğulanların yaşam göstəricilərinin yaxşılaşmasına, ölüm riskinin azalmasına səbəb ola bilər.

ƏDƏBİYYAT:

1. <https://www.euro.who.int/ru> Европейский портал информации здравоохранения. Повышение показателей выживаемости и благополучного развития новорожденных. 2020.
2. <https://www.unicef.org/kazakhstan> 7,000 новорожденных умирают каждый день, несмотря на устойчивое снижение смертности детей в возрасте до пяти лет, говорится в новом докладе. 20 Октября 2017.
3. Тағыев Н.Ә. Neonatologiya 2007-ci il. Dərslik.
4. <https://www.euro.who.int/ru> Европейский портал информации здравоохранения. Мертворождаемость, на 1000 родов. 2020.
5. Quliyev N.C., Məmmədbəyli A.K., Rəhimova L.R. Perinatal asfiksiya ilə doğulmuş uşaqlarda hipoksik-işemik ensefalopatiya. Azərbaycan Perinatologiya və Pediatriya jurnalı. Cild 5. №2. 2019. Səh-44-51
6. Н. М. Агарков, М. И. Чурносков, О. А. Осипова и др. Влияние антропогенных поллютантов атмосферы на распространенность врожденных пороков развития среди новорожденных. Российский вестник перинатологии и педиатрии. 2020, 65 (6) с-34-41

РЕЗЮМЕ

Сравнительная характеристика заболеваемости у новорожденных (2017-2019 годы).

Эфендиева М.З., Алескерова С.М., Алиева А.М.

Научно-исследовательский педиатрический институт имени К.Я. Фараджовой.

Ключевые слова: новорожденный, заболевания, частота.

Цель исследования - провести сравнительный анализ заболеваний новорожденных в 2017-2019 гг. и определить их частоту в динамике.

В течение 2017-2019 гг. в отделение поступило 4962 новорожденных. Сравнительный анализ перинатальной патологии новорожденных показал, что в структуре заболеваемости ведущее место занимают повреждения ЦНС, респираторные заболевания и желтуха. Ранняя диагностика, адекватное лечение и правильно организованная нутритивная поддержка могут снизить смертность новорожденных.

SUMMARY

Comparative characteristics of diseases in newborns (2017-2019 years).

Afandieva M.Z., Aleskerova S.M., Alieva A.M.

Scientific Research of Pediatric Institute named after K.Y. Farajova.

Key words: newborn, disease, frequency.

The aim of the study is to conduct a comparative analysis of the pathologies of newborns in 2017-2019. and determine their frequency in dynamics.

During 2017-2019 4962 newborns were admitted to the department. Comparative analysis of perinatal pathology of newborns showed that central nervous system damage, respiratory diseases and jaundice play a leading role in the structure of the disease. Adequate treatment and proper nutritional support can reduce neonatal mortality.

Əliyeva Aytəkin Mahir qızı

K.Y. Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutu

E-mail: dr.aliyeva-a@mail.

Redaksiyaya daxil olub:03.04.2021

Çapa tövsiyə olunub:10.04.2021

Rəyçi: ass., t.ü.f.d. Quliyeva S.Ə.